

С.П. Гіренко, канд. пед. наук, доц. (*ХНУВС, Харків*)

ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ КОНФЛІКТОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТЬОГО ФАХІВЦЯ-ПРАВНИКА

Сучасні реалії реформування системи права вимагають імплементацію нових підходів щодо модернізації правової освіти в закладах вищої освіти України, пошуку та застосування педагогічних механізмів, здатних на практиці подолати бар'єри та невідповідності між професійними компетенціями випускника-правника та вимогами сьогодення, професійного середовища майбутнього фахівця.

Питання конфліктологічної компетентності представників зазначеної вище галузі – юристів, суддів, адвокатів, прокурорів, працівників правоохоронних відомств (Національної поліції, Служби безпеки) неодноразово виступають об'єктом різних наукових публікацій та досліджень.

Сьогодні одним з актуальних завдань функціонування правоохоронної системи в Україні є практична реалізація ефективної освітньої системи професійної підготовки правоохоронних кадрів для всіх служб та підрозділів, яка включає формування у здобувачів освіти низки компетентностей, серед яких важливе, на наш погляд, місце займає саме конфліктологічна.

Теорія та практика сучасної конфліктологічної освіти фахівця-правника в Харківському національному університеті внутрішніх справ (надалі – ХНУВС) включає набуття курсантами, студентами та слухачами (Інституту післядипломної освіти) низки соціально-психологічних компетенцій, які забезпечують конструктивне та безпечне спілкування правоохоронця в конфліктогенному середовищі. Ці освітні компоненти зумовлені оволодінням майбутніми правоохоронцями раціональними формами комунікації в конфліктних ситуаціях, алгоритмами конструктивного розв'язання та попередження суперечок та психогенних зіткнень під час виконання функціональних обов'язків, механізмами профілактики стресових конфліктних та пост конфліктних розладів всередині особистості на психогенному рівні, подолання внутрішніх протиріч тощо.

Зміст багатьох навчальних дисциплін (особливо психологічного спрямування, наприклад, «Конфліктологія», «Психологія ОРД», «Соціальна психологія», «Соціально-психологічний тренінг», «Ефективна комунікація», «Стресостійкість» складає теоретичне підґрунтя конфліктологічних знань майбутніх слідчих, працівників оперативних служб, кіберполіції, превенції та ювенальних психологів.

Регламентоване низкою документів [1] проходження навчальної практики та стажування на посадах майбутніми поліцейськими, організація службової діяльності курсантів під час навчання, охорони громадського порядку, відпрацювання стратегій та тактик неконфліктної поведінки (на практичних заняттях, за допомогою тренінгових вправ, контекстних ігрових ситуацій, бінарних занять за участі працівників практичних підрозділів поліції) створюють освітню платформу для вдосконалення дидактичних компонентів навчання.

І що представляється дуже важливим, конфліктологічна компетентність майбутнього фахівця-правника розглядається в освітньому процесі не тільки як складова професійно необхідних здібностей. Вона – запорука професійного та особистісного вдосконалення правоохоронця, психологічний ресурс, спрямований на підтримання психічного здоров'я та виконання норм етичної поведінки [2] в несприятливому службовому середовищі (навантаження, втома, опір, відповідальність та висока ціна за помилки). Її рівень впливає на задоволеність роботою та професією, на кар'єрне зростання, мікроклімат в підрозділі та родині.

Процес формування конфліктологічних вмій та навичок правоохоронців включає визначення їх компонентів (комунікативного, когнітивного, волевого, інтерактивного, перцептивного, інформаційного та ін.), оволодіння потрібними та гнучкими стратегіями та тактиками комунікації, поведінки, які дозволяють діяти впевнено, розсудливо, правомірно та об'єктивно в умовах підвищеного психоемоційного тиску (як ззовні, так і внутрішнього, власного), мати закріплені «автоматизовані» зв'язки між цими компонентами, накопичувати досвід відтворення соціально привабливих культурних алгоритмів у складних службових ситуаціях [3].

Список джерел інформації

1. Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті внутрішніх справ. URL: http://univd.edu.ua/files/generaldocs/principle_education_KhNUVS_.pdf?ver=2019 (дата звернення: 29.04.2021).

2. Про затвердження Правил етичної поведінки поліцейських: Наказ № 1179 від 09.11.2016. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1576-16> (дата звернення: 17.04.2021).

3. Гіренко С.П. До питання системного підходу з реалізації конфліктологічної підготовки працівників Національної поліції // Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України: зб. наук. пр. IV міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 31 травня 2019 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2019. С. 110–114.